

Prinsipp: Museumsansatte skal følge allment godte standarder og lover, og opprettholde museumsfagets verdighet og respekt. De skal beskytte publikum mot ulovlig eller uetisk museumsfaglig framferd. De skal benytte enhver anledning som gir til informere og gjøre publikum kjent med fagets mål, oppgaver og visjoner for å utvikle en større allmenne bevissthet om museens samfunnsoppgaver.

Profesjonell yrkesutøvelse

8.1 Kjennskap til lover og forskrifter
Folker museumsmedarbeider skal kjenne til relevante internasjonale, nasjonale og lokale lovbestemmelser og egne ansattetsbestemmelser. De skal umiddelbart rapportere til sine overordnede om situasjoner som kan oppfattes å innebære upassende oppførsel.

8.2 Profesjonell ansvare
Museummedarbeidere er forpliktet til å rette seg etter de prinsipper og prosedyrer som gjelder ved den institusjonen de er ansatt. De har imidlertid rett til å protestere mot arbeidsforhold som kan være til skade for et museum eller for museumfaget og museumsetiske forhold.

8.3 Profesjonell oppførsel
Lidenskap overfor kolleger og arbeidsplasser er et viktig profesjonelt ansvar. Den må bygge på tro og respekt. Informasjonen skal ikke offentliggjøres eller videreføres til andre institusjoner eller personer uten deres tillatelse.

8.4 Faglige og vitenskapelige forpliktelse
Museummedarbeidere skal fremme forskning, bevaring og bruk av den informasjon som ligger i samlingen. De skal derfor utvikle enhver virksomhet eller faglig tiltak som kan resultere i tap av akkademiske eller vitenskapelige data.

8.5 Ulovlig handel
Museummedarbeidere skal ikke støtte, kjøpe direkte eller indirekte, ulovlig handel med eller omsetning av natur- eller kulturverv.

8.6 Innsatsplikt
Museummedarbeidere skal beskytte fornølig informasjon som de har fått i arbeidsforholdet. I tillegg er informasjon om gjenstander innlevert til museet for identifisering utsettelsesplikt. Informasjonen skal ikke offentliggjøres eller videreføres til andre institusjoner eller personer uten deres tillatelse.

8.7 Museer og samlingssikkerhet
Museummedarbeidere må holde opplysninger om museets sikkerhetssituasjon, eller sikkerhetstiltak i private samlinger eller ved steder besøkt i arbeidsforholdet, strengt fortrolig.

8.8 Utsettelse fra innsatsplikt
Tilbudspliktens ordlydning ikke lovpliktige plikt til å assistere politet eller andre myndighetsutøvere i etterforskning av mulig ulovlig, ulovlig andakt eller ulovlig overført gods.

8.9 Personlig frihet
Selv om alle yrkesutøvere har krav på en viss grad av personlig frihet, må de ha forbehold for at ingen private forretningsforhold eller profesjonelle interesser kan holdes helt uskilt fra ansattens institusjon.

8.10 Profesjonell samarbeidsforhold
Museummedarbeidere inngår i arbeidsforhold med tilknyttede personer innenfor og utenfor museet de arbeider ved. Det forventes at de yter faglige tjenester til andre institusjoner og på et høyt faglig nivå.

8.11 Profesjonell rådgivning
Det er en profesjonell plikt for museumsette å rådgive seg med kolleger innenfor eller utenfor museet, når egen eller museets ekspertise ikke er tilstrekkelig for å sikre et godt beslutningsgrunnlag.

Interesskonflikter

8.12 Gaver, tjenester, lån eller andre personlige forleider
Museumsette kan ikke ta imot gaver, tjenester, lån eller andre personlige forleider som de måtte bli tilbudt i forbindelse med utøvelsen av sine oppgaver for museet. Fra tid til annen kan profesjonell handle til et det skal gis eller tas i mot gaver, men dette bør alltid skje på vegne av angående museum.

8.13 Eksterne ansattstøttesforhold eller forretningsinteresser
Selv om de har krav på en viss grad av personlig frihet, må museummedarbeidere ha forbehold for at det ikke finnes private forretningsforhold eller profesjonelle interesser som helt kan skilles fra deres ansattens institusjon. De skal ikke på seg andre kjenne- eller engasjementer eller aksjonære roller oppdrag som kommer i konflikt med, eller som kan anses å komme i konflikt med, museets interesser.

8.14 Handel med natur- eller kulturvervsgjenstander
Museummedarbeidere skal ikke delta verken direkte eller indirekte i handel (kjøp og salg) for profit med natur- og kulturverv.

8.15 Samhandling med forhandlere
Museummedarbeidere skal ikke akseptere noen form for gaver, tjenester, gjestfrihet eller belønning fra en oppkjøper, aukasjonsfører eller annen person for å ansøke til å kjøpe opp eller selge museumsgjenstander, eller for å kreve, eller umulige å kreve, tjenestehandlinger. Viken skal ikke museummedarbeidere anbefale bestemte oppkjøpere, aukasjonsførere eller takstmann ved henvendelser fra publikum.

8.16 Privat samlingssikkerhet
Museummedarbeidere skal ikke konsultere med sin institusjon verken om anskaffelse av gjenstander eller gjennom annen egen samlingssikkerhet. Det må imidlertid avtales mellom medarbeidere og strengt vedvarende privat samlingssikkerhet, som må strengt overholdes.

8.17 Bruken av ICOMs navn og logo
Medlemmer av ICOM kan ikke bruke ordene "International Council of Museums", "ICOM" eller ICOMs logo i noe salg- eller fremtredende sammenheng eller for å støtte noe kommersielt foretak eller produkt.

8.18 Andre interesskonflikter
Dermed det skulle oppstå noen annen interessekonflikt mellom en enkeltperson og museet, har museets interesser forrang.

Bilde: Fra ICOMs museumsetiske regelverk

KONKRETISERING AV ICOMs MUSEUMSETISKE RETNINGSLINJER FOR BEHOV VED NORSKE MUSEER I 2019/20

Et samarbeidprosjekt mellom Norsk ICOM OG Norges Museumsforbund (NMF)

Bakgrunn og mål:

De siste årene har styrene i Norsk ICOM og Norges museumsforbund fått flere spørsmål og henvendelser fra våre medlemmer med ønske om opprettelse av et etisk råd som kan hjelpe til når man står overfor etiske utfordringer i det daglige museumsarbeidet. Vi ser at mange, til dels nye arbeidsområder krever vurderinger og hensyn som med fordel kan diskuteres med flere. Et slikt råd vil imidlertid være en krevende arbeidsform i praksis, først og fremst på grunn av de mange ulike spørsmål som kan komme inn og som vil kreve ulik kompetanse. Det kan også være vanskelig å få en arbeidsform på plass som fungerer. I tillegg er økt bevissthet om etiske spørsmål i de enkelte museene viktig. Vi mener derfor at effekten av å utfylle de eksisterende retningslinjene vil være et godt verktøy for museumsansatte i deres praktiske arbeid.

Vi vil derfor forslå å jobbe med en konkretisering, utdypning og supplering av ICOMs museumsetiske retningslinjer med tanke på opplevde utfordringer og behov ved norske museer i dag.

Veien mot en slik konkretisering er et mål i seg selv i og med at den vil bidra til en diskusjon av sentrale etiske spørsmål. Vi ser for oss at arbeidet bør starte med en kartlegging av behovene og av tilgjengelig ekspertise etterfulgt av et samarbeid med ekspertene om utforming av konkrete retningslinjer for særskilte behov. Prosessen kan avsluttes med en fagkonferanse og trykking/endelig utforming av oppdaterte retningslinjer.

Vi foreslår følgende prosess og tidsforløp for prosjektet:

Delprosjekt I: Kartlegging av behov

Ut fra tidligere innspill fra våre medlemmer ser vi per dags dato behov innen disse åtte arbeidsområdene:

1. Samfunnsrolle
2. Forskning
3. Samlingsforvaltning, inkl. avhending
4. Foto/audio/film
5. Bruk og arkivering av digitale medier
6. Immatriell kulturarv
7. Sponsing/gaver
8. Ulovlig handel og tilbakeføring av kulturarv

Vi er interessert i å få mest mulig informasjon om behov blant våre medlemmer og vil i tillegg til informasjon på nettsidene sende ut e-poster til flest mulig enkeltpersoner via de epostlistene som vi har til disposisjon (ICOM-medlemmer, direktører m.m.)

Delprosjekt II: Kartlegging av kompetansepersoner

Kartlegging ved å kontakte fagseksjonene i NMF og å be om innspill. Deretter kontakter vi ekspertene direkte og setter sammen grupper bestående av 2-3 personer per arbeidsområde.

Delprosjekt III: Konkretisering og tilpassing av retningslinjene – arbeidsprosess

Vi ser for oss at ekspertene kan begynne arbeidet før sommeren 2019, og at de så samles til en workshop/fysisk møte i Oslo i november/desember 2019. Vi håper at ekspertene også etter arbeidet kan brukes som kompetansepersoner som kan spørres om råd ved behov. Det innebærer at man lager en kompetanseliste der den enkeltes spesialkompetanse/erfaringer synliggjøres. Denne kan deles på de respektive nettsidene. En lukket Facebookgruppe kan også være aktuelt å opprette for diskusjon av etiske spørsmål, selv om alle problemstillinger ikke vil egne seg for denne typen diskusjon.

Før eller etter sommeren vil arbeidsgruppen innhente mer informasjon om erfaringer fra lignende arbeidsprosesser i Storbritannia og/eller Nederland. Et spørsmål å avklare vil være om vi for eksempel bør holde fast på oppsettet slik det foreligger nå i ICOMs museumsetiske regelverk med sine åtte prinsipper eller om bør vi tenke mer som det ble gjort i Storbritannia der man har etablert en ny organisering under de tre overordnede *Kategoriene Public Engagement & Public Benefit, Stewardship Of Collections* og *Individual & Institutional Intergrety*. Vi vil også søke erfaringer om hva som kan være best mulig fremgangsmåte og kartlegge status på oppdateringer av ICOMs museumsetiske regelverk i ulike land.

Delprosjekt IV: Avsluttende fagkonferanse på Museumsforbundets landsmøte 2020

Målet med ekspertenes arbeid er at det skal resultere i konkrete forslag for oppdaterte retningslinjer. Disse bør foreligge før NMFs landsmøte og enten legges frem for siste utkast til retningslinjer på møtet. På landsmøtet i Kirkenes kan temaet "konkretisering av retningslinjer"/"nye behov ved norske museer" få en del plass i programmet, slik at man også kan invitere relevante foredragsholdere som kan bidra ytterligere. En oppspilldag med seminar om museumsetikk kan dermed være en god løsning.

Etter konferansen vil man så kunne fullføre og godkjenne nye retningslinjene før de sendes til design og trykk.

Delprosjekt V: Trykking og distribuering av oppdatert/konkretisert regelverk

I forkant eller etterkant av konferansen på NMFs landsmøte i Kirkenes. Distribueres som trykt hefte og digitalt.

Markedsføring:

Gjennom hele prosessen vil vi holde tett kontakt med våre medlemmer og derved bruke prosjektet for å få tettere kontakt, flere innspill og maks synlighet for NMF og Norsk ICOM.

Tidsplan:

15.03.2019: Konsept avklart i prosjektgruppe

31.03.2019: Konsept avklart med styrene i NMF og ICOM

03.04./04.04.2019: Avventing vedtak på ICOMs årsmøte i Haugesund

09.04.2019: Informasjon på landsmøte/utsendelse for innspill medlemmer ICOM og seksjoner NMF

01.05.2019: Frist innspill medlemmer

13.05.2019: Møte i arbeidsgruppe – kartlegging behov og eksperter

Juni 2019: Oppstart ekspertgrupper (2 – 3 personer per gruppe)

November/desember 2019: Fysisk møte/workshop ekspertgruppene Oslo

Slutten av april 2020: Konferanse/fremlegg/presentasjon på NMFs landsmøte i Kirkenes

Budsjett:

Et grovt anslag går ut på kostnader på ca. kr 300.000 – 350.000:

Samlingen/workshop i november/desember 2019 – 150.000 NOK

Informasjonsinnhenting om lignende prosesser i utlandet – 50.000 NOK

Konferansedag på NMFs landmøte i Kirkenes i slutten av april 2020 – 100.000 NOK

Trykk av oppdaterte/konkretiserte retningslinjer – 50.000 NOK

Kontakt ved spørsmål:

Atle Ove Martinussen (ICOM) - atleove58@gmail.com; tel. 90368990

Kathrin Pabst (ICOM) – k.pabst@vestagdermuseet.no, tel. 93246157

Liv Ramskjær (NMF) - lr@museumsforbundet.no, tel. 92427878